

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 133

ԵՐՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՐ Զինվարների 14 Օգոստոսի

1886

Զինվարների 14 Օգոստոսի

ԵՐՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՐ № 133

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիս՝ 6 ռուբլի, երեք ամիս՝ 3 ռ. 50 կ. Զատիկ 5 կոպեկ: Բաժանորդ գրվում են Թիֆլիսում միմյան խմբագրատանը:

Խմբագրության հասցեն՝ Табачная Редакция «Нор-Дар» Կաթ Թիֆլիս. Редакция «Нор-Дар»:

Խմբագրատանը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Ցայտարարությունները ընդունվում են ամեն լրագրողական ցայտարարությունների բաժին 2 կ. լրագրողների համար՝ կրկնապատիկ:

ԲՈՎԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Քրոնիկոն. — Ղուրբեր. — Ուսուցիչներ հրապարակ մասին. — Կամակներ ճանապարհից. — Թեոդորիս. — Թղթ աղյուս թիվն ընդ Ղարս. — Դամախի. — Քաղաքական. — Գերմանիա. — Եգիպտոս. — Խաչի լուրեր. — «Նոր-Դար»-ի հեռագրի մասին. — Բանասիրական. — Սովածեան. — Կանոն. — Յայտարարություններ:

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

ԱՆԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ. — Յուլիան 23-ի լուսաբանություն այս տեղ թիվն երկրաշարժ պատահեց:

Կանանց վաճառումը և Պոլսում, ինչպես հայտնի է «Օրոգ. Բեդ»-ը, լրագրի վերջին ժամանակ սաստիկ տարածում է: Այդ առթիվ արած հետազոտություններից երևցավ հետևյալը: Տեղական թղթերում հիշատակվում են ներկայումս ընդհանուր կանանց վաճառումը և ինքնուրույն կյանքի վաճառումը: Պոլսի գնալու համար անցանկալի ցետոյ խնդրում է տալ անցանկալի նաև իւր «աղյուսներին» (երկուս երեք և այլն): Մատենան մեջ ստուգելուց յետոյ երևում է, որ իրաւ խնդրատու կինը թղթապատակ է և ունի հասակավոր «աղյուսներ»: Կանցեղեարան առանց արգելքի տալիս է անցանկալի խնդրում է, որ մի և նոյն

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍՈՎԱԿ ԵՄԿԱՆ
(Գրքերից-Մատենանից)

Տասնինգ տարի էր որ Վիլյեմս չէի գնացել Գեպարդ անգլիական թերթի, որ կրկին հանդիպեցայ այդտեղ: Այնպես ես որով էի գնացել իմ բարեկամ Սերվալի կարևորությամբ, որ վերջին պրոսագինների դեմ մղած պատերազմի միջոցին իւր աւերածած ամրոցն կրկին էր վերաշինել:

Ես չափազանց սիրում էի այդ շէնքը, կան այնպիսի գեղեցիկ և բազմապիսի անկյուններ, որոնք բառական է մի անգամ տեսնես և նրանք առ միշտ կը պահպանեն մեզ համար իրենց գիւթի գեղեցկությունը: Մենք սիրում ենք նրանց, և մի օր և ինչ առաւելներին, անտառակների, բլրակների, լուսնակների և ջրակայանների մասին քաղցր յիշատակները առանձին մի հողածովեամբ պահում ենք մեր հոգու մէջ: Մէկ էլ տեսնես մտքի մի կամայական թռիչքը—մեր աչքի առաջ բաց է առնում անտառի մի օր և ինչ կտոր կամ գետի ափը, կամ ծաղիկների չրջապատում ջրկոյտը, որոնց գոյցն նային իսկ հաղի մի անգամ տեսած լինէինք—գարնանային մի օր, իւր պարզ և լուսաւոր դարձում:

Ամեն բան դիպրեցնում էր ինձ Վիլյեմսում. — Կըլզը, և նրան չրջապատող անտառակը, և արեգակի առաջ վայրկյան ձկնաւէտ գետակները, Այստեղ լողաւալ կարելի է և բարձր ջրախոտերի մէջ կտցահար օրսալ խնչ

կինը մի տարուայ ընթացքում մի քանի անգամ է ներկայանում կանցեղեարան և տանում իւր և աղյուսներին համար անցանկալի: Այս հէնց այս «աղյուսներն» են առեւտրի աղբյուրները:

Իւր և «աղյուսներին» համար անցանկալի ստանալուց յետոյ, պառաւ վերջում է նրանց, տանում է և Պոլսի և տալիս է պոռնկատուն: Մի քանի ժամանակից յետոյ, կրկին վերադառնում է Օրոգոս, ջուրում է իւր առաջնայ աղյուսների նման «աղյուսներին», առնում է նորից իւր և «աղյուսներին» համար անցանկալի և նորից տանում է: Պոլսի ու տալիս պոռնկատուն: Կ. Պոլսի մի քանի թղթերում կան շատ առաւ աղյուսներ, որոնք զոհ են գնացած այդ խաբէութեանը:

Դօրբատի համալսարանի օրերը, այսինքն աւելի ուղիղն ասած, նրա առանձին իրաւունքները ինչպէս հաղորդում է «Իւր. Բեդ»-ը: Լրագրի արդէն հաշուած են:

Պետերբուրգում այդ համալսարանի մասին երեք տեսակ լուր է տարածուել: Մի քանիներն ասում են, որ իւր թէ մտադրութիւն կայ տեղեկութիւնը համալսարանի Դօրբատից դէպի Ռիգա: Միւսներն ասում են, որ պիտի գործ դրուի համալսարանական նոր կանոնադրութիւն, իսկ ոմանք էլ ասում են, թէ Վարչաւարի համալսարանի պէս դաստիարակութիւնները պիտի աւանդուին ուսանողան լեզուով: Եթէ ուսուցիչները այնքան չուսուցանարին ուսանողան լեզուն, որ կարողա-

բերկրութիւն ինչ հոգեբանի դուարձութիւն:

Ես թափառում էի Վիլյեմսի շուրջը, և երբեք այնպէս անխնայ առայդ և ուրախ չէի եղել, ինչպէս այդ անգամ իմ առաջին վաղեմի գնում էին երկու որսկաններ, իսկ ետեւից, հալիւր միտր հեռաւորութեամբ գալիս էր Սերվալը:

Անտառից դուրս գալիս, մի կիսաւեր խրճիթ ընկաւ աչքիս: Յիշեցի որ դրան դեռ կանուխ 1869-ին էի տեսել, բայց դա այն ժամանակ մարտի էր, ուրախ տեսողով, որով չըջապատեմ և կենանքով էլ լիւր՝ բայց, այժմ — ինչ սարսափելի տեսարան:

Մինչև անգամ յիշեցի, թէ մի անգամ մտել էի նրա մէջ և թէ մի բարի դէմքով կին մի բաժակ գինի էր ինձ հրամցել, երբ ես յօգնածութիւն ինչ հաղածութիւնից թափաքած, հալիւ հաղ այդ այժմ աչքիս խոցակի և տխուր աւերակի չէմքին էի հասել: Ես յիշեցի նոյնպէս, որ Սերվալը ինձ մի անգամ պատմել էր իմ բնակիչների պատմութիւնը:

Տանտեղերը, որ անտառներում առանց թողնուածութեան որսորդութեամբ էր պարապում, ժամկետներից հաղածութիւն էր սպանուել, նրա որդին—ես ինքս տեսել էմ նրան—առողջ կազմածութեամբ մինն էր, և գոյութեան մէջ իւր հօրիցն ետ չէր մնում: Նրանց Սովածեան անուանում:

Չգիտեմ թէ, արդեօք սա նրանց բուն անունն էր, թէ միայն ծաղրանունը:

Ես մօտ կանչեցի Սերվալին:

Նախ աղաւթ դաստիարակութեան, այդպիսիները կը մնան արտաքին շատով:

Իրական շատ գաւառական քաղաքներում արդէն գոյութիւն ունին խնայողական դրամարկներ: Այժմ, ինչպէս տեղեկացել է «Մոսկ. Բեդ»-ը, լրագրի, որոշում է նոյնպիսի դրամարկներ սահմանել և կողմանան մի քանի գաւառական քաղաքներում: Մտադրութիւն կայ խնայողական դրամարկները բանալ գանձարաններում:

Երեւելի նկարիչ պրոֆեսոր Յ. Կ. Այվազովսկին, ինչպէս հայտնի է իր լրագրիները, ներկայումս Ղրիմում իւր սեփական կառուածքում վերջացնում է երեք ահագին պատկերներ: Նրանցից մինը ներկայացնում է «Նիկիտայի» Ի-ին կայսեր Սկիպտոս-պոլի մօտ Սի ծովի նաւատորմի տեսութիւնն անկողնի, երկրորդը—«Օւլգի» (ուսանողան իշխան) պատերազմական արշաւանքը Յարբատի վերայ» (Կ. Պոլսի) և երրորդը—«Չեմսինի կռիւն»: «Սի ծովի» նաւատորմի տեսութեան» պատկերը, «Худож. Нав.» լրագրի ասում են, որ Այվազովսկին նկարում է պատմական ճշտութեամբ որովհետեւ ինքը ներկայ էր այդ ժամանակ և գրածովում էր «Владимир» շոգենակի վերայ: Չնայելով իւր ծերութեան հասակին, երեւելի նկարիչը պարապում է և մանր պատկերների նկարչութեամբ, և պատրաստում է համարեա թէ օրը մի հատ:

—Ասա, խնդրեմ, ուր կորաւ դա, ասացի ես խրճիթի աւերակը ցոյց տալով: Ամբողջ մի պատմութիւն եղաւ իմ հարցին պատասխան:

Երբ պատերազմը յայտնեցին, երկուստապի Սովածեան, որ այդ միջոցին արդէն 33 տարեկան էր, իւր պառաւ մօրը թողնելով պրոսագինների դէմ պատերազմ գնաց: Ոչ ոք չէր ցաւում պառաւի վերայ, որովհետեւ բոլորն էլ գիտէին — նա սե օրուայ համար գանձած փող ունէր:

Նա բոլորովին միայնակ մնաց, անտառի խորքում գիւղից հեռու ընկած այդ խրճիթում: Բայց նա վախկոտութիւնից չէր, և ընդհանրապէս, ինչպէս և բոլոր այդ կարգի կանայք, խիտ և տանող մի կին էր, նա երբեք չէր ծիծաղում և հաղիւ թէ մինը սիրտ անէր նրա հետ կատակ անելու: Սովածեան կանանք ինչպէս անուանում էին նրան, իւր միայնակաց և սովորական կանանք շարունակում էր իւր խրճիթում, որ և շուտով ձիւնով ծածկուեցաւ: Շաբաթ մի անգամ նա գնում էր գիւղ հաց և միս գնելու և յետոյ կրկին վերադառնում էր ետ: Գոյլերին վախեցնելու համար, նա իւր ուսին կրում էր մի հին հրացան:

Մի օտարտի տեսարան էր կազմում պառաւ Սովածեան—մի փքր կղաւթ, հրացանը ուսին և չորը հագին՝ որ ծածկում էր նրա աւերակը: Պատերազմի վառ պրոսագին միջոցին էր: Վիլյեմսի չրջապատում յայտ-

ԱՆԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.—Միւր պառաւնէր ի նախապաշարմունք համարում ընթացքը: Երեւելիների վերաբերմամբ ունի և իւր լաւ կողմերը: Նրանք, օրինակ, պատուիրում են երեւելիներին, որ վաւած թոնրի մօտ չկանգնին, ապա թէ ոչ հացի հրեշտակը դարեն լով նրանց կը կուրացնէ: Արդիւում են կանգնել տան պատերի վերայ, կամ երկինքի մօտ, որովհետեւ այնտեղ կան տառանաներ, որոնք բանեւոր երեւելիներին կը գլորին ցածր և կը մեռնեն: Միւսն էլ կը պոլ վախեցնում են երեւելիներին, որ ջրի մօտ չգնան, որովհետեւ, ջրակերպ դուրս գալով կը պատուտեն նրանց: Այս և սրանց նման դեռ շատերը ինչ սակ կուղի, որ ունին իրենց բարեբար ազդեցութիւնը, բայց և այնպէս կրկին պատահում են դժբաղդութեան դէպքեր, այսպէս օրինակ, անցեալները մի գիւղում վեց տարեկան մի աղջիկ ջրաղացի առուի մօտ խաղալով, ընկնում է ջուրը և խեղդւում:

ՇՈՒՇՈՒՅ մեղ գրում են.—Ղարանչեցոց եկեղեցու ժողովուրդը այժմ դարձւում է մի խնդրով, որ մեծ նշանակութիւն ունի նրանց համար.— նրանք ուղում են զարմանքի տեսչին քահանայացիին, ինչորդ արդէն ստորագրում է, մնում է ու Առաջնորդի միջնորդութիւնը: Պ. անաչի քահանայաւարը Շուշու պէս տեղում աւելի նշանակութիւն ունի մասաւաւ և այն պատճառով, որ լողօթականութիւնը, որ ըստ օրէ աւելի և աւելի տարածվում է արդէն ժողովրդի մէջ, պէտք

նուեցան պրոսագիններ և տիրեցին: Ձիւնուներին բաժանեցին ժողովրդի վերայ ըստ կարողութեան:

Պառաւի տունը, որ հարստի առնում էր հանել, չորս հոգի ձգեցին:

Դրանք չորսն էլ երեստապի, առողջ աղայք էին, սպիտակամարմին, չիկանաղ, չիկանաղ, կապտաւեցայ —որոնց վերայ պատերազմի ծանրութիւնները շատ փոքր էին ազդեցութիւն ունեցել: Պառաւի մօտ բնակութիւն հաստատելով, նրանք ամենայն կեպ աշխատում էին օգնել թեթեւացնել նրա դրութիւնը: Շատ յաճախ նրանց պատահում էին անային հողերով պառաւի և նրա զբաղումը, այդ միջոցին նա կարծես սիրող մայր լինէր—իսկ նրանք բարի, լաւ գաւառներ: Պառաւը ձգում էր կերակուրը, իսկ նրանք աւելում էին սենեակը, փայտ էին ձեղքում, կարտօֆ մարում, լուացք անում, մի խօսքով կատարում էին տան բոլոր մանր գործերը: Ըստ երեւոյթին ամեն բան լաւ էր գնում: Պառաւը իւր հիւրերից կարող չէր անբաւական լինել, բայց մի ինչ որ գաղտնեւած էր նրա հագու խորքում, յանկարծ կը խորասուզուէր մտքի մէջ — և անա՛ չէկ մաղրի ուկապոյտ աչքեր փոխարէն, իւր սիրելի որդու սե աչքերն, արծուի քիթն ու սիրելի թանկագին զմազրութիւնը դաւիս էին աչքի առաջ—սևորակ, կրակաւ աչքեր, մի վեր բարձրացած բեկեր, Գանի գնումը աւելի ու աւելի կրկնում էր իւր բնակարանները, որոնք եղբայր դէմ են դիմում, և վեց ամսուայ մէջ սարսափելի կոտորած են անում ինչպէս յաղթութեանը, նոյնպէս և յաղթողներին մէջ:

Մի առաւօտ, երբ Սովածեան կան միայնակ էր, տեսաւ որ մէկը ծոռնում էր իւր բնակարանները: Նա շուտով ճանաչեց դրան, Գաղիւղական նախակարեւն էր, որ պառաւին տունից մի ծրար, պառաւը

է մի հօր զիմադրաւ ունենայ իւր գէմ նրա անձնաւորութեան մէջ:

Մոսկուայի դատաստանական պալատի պրոկուրոր Ն. Վ. Մուրափովը, ինչպէս հայտնի է «Ռոս. Բը»-ը, լրագրի, ընտելութիւն է բացել կուրձին և Սկիֆասովսկի պրոֆեսորների գէմ, որոնք Շաղիսով երեւելիներն նրա կողքի վերայ եղած վերջ կտրելու ժամանակ աւելորդ չափով քլորօֆորմ (թմբեցուցիչ դեղ) են տուել և դրանով պատճառ են եղել նրա մահուան: Գործը այժմ վերջացած է և յանձնուած է էկապետ պրոֆեսորներին, վերջնական կարծիքին Բացի մտակուայի պրոֆեսորներից, այդ մասին կը յայտնեն իրենց կարծիքը նաև Պետերբուրգի, Կիւվի և խարկովի պրոֆեսորները և ինչպէս ասում են, նրանից յետոյ կը պահանջեն Վեննայի Բելլոտ պրոֆեսորի կարծիքը:

ՉԱՐԱՍՈՒԱԿՈՒԹՅՈՒՆ Թ. Ա. ը մեղ գրում է.—Չաքաթաւան գրկուեց իւր սիրելի Վ. Ա. Ալեքանովցոյ, որ ահա 17 տարին էր ինչ տեսչի պաշտօնէր կատարում գաւառական ուսուցչուսումնարանում: Որովհետեւ միւր գաւառական աղայոց ուսուցչուսումնարանը քաղաքային է գործակ և տեսչի է նշանակուել պ. Մարեախինը, այդ պատճառով պ. Ալեքանովին տարվում էր: Չաքաթաւայից հեռանալ Ժողովուրդը չըլացաւ իւր կարեաց համաձայն պատուել այդ անձնաւորութեանը, որ բոլորի սէրն ու համակրանքը ստացել էր իւր գեղեցիկ բնաւորութեամբը: Եւ ահա, նրան

նուերներին—ինչ է, ձեզ եմ հարցը—նում, չէք իմանում, ուր է այժմ գըտնվում: Ֆրանսական քանդակագործը Պյոնտը է իմ որդին: Նրան պատասխանում էին.—«ճշ, չգիտեմ»: Այդպիսի բան չենք լսել, և նրա մայրական վիշտն ու անհանգստութիւնը հաղթանակով աշխատում էին միմեանց ընդհանրելով ծառայել Սովածեանի կարգանչիւր ցանկութիւններին: Պառաւը մինչև նոր մտախոհութեան հասնելը, մտաւում էր ամեն բան իսկ մտանալը դժուար չէր, նա սիրել էր այդ իւր «նոր» գաւառներին, թէ և իւր հայրենիքին, գաւառի, իւր թշնամիներն էին դրանք: Գիւղացիք առ հասարակ, հայրենասիրական առեւտրութիւն չունին, այդ բարձր դասակարգի ընդունակութիւն է: Այս, հասարակ մարդիկը, որոնց վերայ այնքան ծանր է նստում պատերազմը, որոնցից անաղին թուլ նոյն իսկ կոտորվում են պատերազմներին մէջ, և որոնք իսկապէս «Թնդանթի միս» են կ աղմուս, բայց և այնպէս, նոյն իսկ դրանք են, որ աւելի քիչ պատերազմական եռանդ են գգում և ամենեկին նուազում հասկանալ քաղաքականութեան նպատակները, որոնք եղբայր եղբոր դէմ են դիմում, և վեց ամսուայ մէջ սարսափելի կոտորած են անում ինչպէս յաղթութեանը, նոյնպէս և յաղթողներին մէջ:

Մի առաւօտ, երբ Սովածեան կան միայնակ էր, տեսաւ որ մէկը ծոռնում էր իւր բնակարանները: Նա շուտով ճանաչեց դրան, Գաղիւղական նախակարեւն էր, որ պառաւին տունից մի ծրար, պառաւը

պատուելու համար, աստիճանաւոր-
ները պ. գաւառապետի մասնակցու-
թեամբ քաղաքաւոր օրինակելի աշ-
գում ընթերցել կազմեցին, և բաւակա-
նին լաւ աղջեցութեան տակ բուրն
էլ ցրուեցին:

Սակայն հայ հասարակութիւնն էլ
տունը իւր պատիւը, Ամսոյ 7-ին
Թիֆլիս տանող ճանապարհի վերայ
գտնուած այգում նախաճաշիկ էին
պատրաստել, ուր պ. Ալշանսկին իւր
ընտանիքով եկաւ կառքով, զինուո-
րական երաժշտական խումբը սկսեց
նուագել, Թողովուրդը պատուով ընդու-
նեց նրանց: Երկար կենացներ խմե-
լուց յետոյ, վերջապէս պ. Ալշանսկին
համբուրուեց բոլորի հետ վերջին (մնաւ
բարեւաւ):

Հասարակութիւնը պ. Ալշանսկուն
ձեռքերի վերայ այգուց տարաւ և զը-
րեց կառքի մէջ: սւացաւ կառքը և
իւր հետ տարաւ հասարակութեան սի-
րելի և յարգելի անձնավորութիւնը:

Հանապարհներ հաղորդակցութեան
միջնորդութեան մէջ, ինչպէս հաղոր-
դուէ՞ «Ноб. Вр.» լրագրէր, քննվում
է մի նախագիծ, որով կամենում են
շարունակել Տղիբուլի քարածուխի
երկաթուղին և Սարեւաուսի գետի
ափով հասնել մինչև Տղիբուլ գիւղը:

ԱՍԱԼՔԱՒԱՅԻՑ. — Այս տարի Ախալ-
քալաքի գաւառում եղջիրաւոր ա-
նասունների մէջ կար, ուղեւ և շարու-
նակում է ձգողացում: Բերանցում: — Բերանցում:

Բերանցումը երկար է և տևում, և
անվնաս վերջ ունի, իսկ կեղանկացաւ
ընթացքը շատ անգամ երկար է լի-
նում և պատահում է, որ կեղանկները
վնասուելով, անասունը «Բերանցում» է լի-
նում: Հասնելու տեղերում արածաց-
նելը անասուններին, և շատ անգամ
ջրերի մէջ կանգնեցնելը, փորձուած
է, որ շատ օգնում է նրանց այդպիսի
ցաւերի միջոցին:

Վերջին ժամանակներում Պետեր-
բուրգի տիկիները սկսել են գործը դը-
նել թղթէ, բրդէ և մետաքսէ ձեռնոց-

սկսաւ գրգռում փնտրել իւր ակնո-
ցը... Տիկին Սոփիա — կարգում էր նա
մի վայրկեանից յետոյ, և նրա կուրծ-
քը, ուղեղն և ուղեղն բարձրաւոր էր,
սկսեց հարկադրուած եմ ձեռք մի տխուր
նորութիւն յայտնելու: Ձեր, որդիս,
Վիկտորը երէկ սպանուեցաւ: Բաւական
երկու մասի ձեռքերը նրա մարմնը
իս միշտ նրա հետ եմ եղել և նա
խնդրեց ինձ, որ եթէ իւր հետ մի՞ որ
է ինչ ամբողջութիւն պատահելու
լինի՞ յայտնել ձեռքիս առաջ նրա վե-
րայի ժամայցը և հենց որ պատե-
րազմը դադարի թէ չէ, կը ներկայաց-
նեմ ձեզ: Սրտազին յարգելով ձեզ,
մնում եմ — Տեղաբ. Ռիֆո, 23-րդ փոքի
զինուոր:

Նամակագրօջի վերայ նշանակուած
էր ստացած օրից երեք շաբաթ ա-
ռաւորայ ամսաթիւը:

Սոփիա շարաստեց, ոչ բայց քա-
րացածի պէս մնաց կանգնած, կարծես
ոչինչ տանջանք կրած չլինէր: Նա մը-
տածում էր: «Նա» Վիկտորն էլ չկայ
այլ ևս, սպանուել է: Բայց յետոյ,
կամաց կամաց, արտասուքը հաւա-
քուեց նրա աչքերում, գուրոյ ցայտել
այնտեղից և մեռելային թախծութիւ-
նը տիրեց նրա հոգուն: Միմանցից
աւելի ծանր և մաշկ մոքերը կուտակ-
վում էին նրա ուղեղի մէջ... Նա
այլ ևս երբեք, երբեք չպիտի դըր-
կախառնէր իւր որդուն: Ժանդար-
մները սպանուեցին ամբողջութեամբ պրու-
սացիները խնդին իւր որդուն...
Բաւական կտոր էր արել նրան...
Նրան այնպէս էր թվում, կարծես մի
ինչ որ սարսափելի բան... արիւն...
բայց աչքերով և սրած ընկերով դը-

նեք և կիսաձեռնոցներ (որոնք կոչ-
վում են միտնիկ) բծիկների քննու-
թիւնից երեքսուս, որ այդ տեսակ
պայծառ գոյներով ներկած ձեռնոց-
ներ և կիսաձեռնոցներ երկար կրելուց
մօրթու վերայ բշտիկներ են երևում:
Այդ բշտիկների երևալու պատճառը
այն է, որ յիշեալ ձեռնոցները և կի-
սաձեռնոցները ներկում են «Բերանցում»
չուած ներկով, որից և առաջանում է
մօրթու բորբոքումը: Մօրթ գոյնով
ներկած ձեռնոցներից բշտիկներ չեն
առաջանում, որովհետեւ նրանք «Բերանցում»
ներկով չեն ներկած:

«Dziennik Polski» լրագրի խմբա-
գրութիւնը, նոյն լրագրի ֆէլիէտօն
գրող հանգուցեալ Նանա-Վեամի այրի
կնոջը նշանակել է պենսիա տարեկան
300 աւստրիական գուլդէն:

ՋԱՔԱՒԱՅԻՑ. — Ամսոյ 5-ին ընտ-
րեցին Զաքարիայ հայոց ծխական
ուսումնարանի համար հոգաբարձու-
ներ, որոնց անունական ցուցակը
ուղարկուած է Նորին Վեհափառու-
թեան հաստատելու: Ուսումնարանը նո-
րոցելու կարեւոր պատրաստութիւննե-
րը արդէն տեսնուած են:

ԱՍԱԼՔԱՒԱՅԻՑ. — Այստեղ մի խոհմ
և արդարադատ յայտարար անհրաժեշ-
տութիւն է զգացվում — մեր խճճուած
գործերին մի կը և ուղղութիւն տա-
լու համար:

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ. — 15 օրից աւելի է
որ քաղաքում անտանելի շոգեր են
լինում: Շոգերի տատնանքը աստա-
կանալու պատճառը սալած փողոցնե-
րի և մեծաւ կտուրների բազմաթիւ
և գետի նուագին է: Քաղաքի միջոց
հոտող գետը դարձել է մի գետակ և
20 տարուց երեւի արդէն կը ցամաքի,
եթէ միևնույն եռանդով շարունակուի
անտանելի կտրուելը:

ՄԱԼԿԱՅԻՑ. — Տաշաշ գիւղում փուլ
զաւրով մի տուն, տակով է անում մի
երեսաստաղ իւր կնոջ հետ, որոնց

լուսն էր տեսնում իւր աչքերի ա-
ռաջ... Ինչ եղաւ արեւօք այժմ նրա
մարմինը: Գտնել վերադարձնելին իւր
զաւակը, ինչպէս երբեմն, իւր մարդիկ
էին, գնդակակոծ զլլով վերադար-
ձեցին: Գտնել այդ կերպով տեսնել, Բայց
հա՞ն, ձայնների չնշուց է լսվում: Այդ
պրտազիններն են գիւղից վերադառ-
նում: Նա նամակը պահեց իւր գըր-
պանը, չուտով զսպեց ինքն իրեն:
Բուռնութեամբ արեց արտասուքը և աշխա-
տեց հանգիստ կերպարանը ստանալ:

Ձինուորները ծիծաղում էին, նրանք
ճանապարհին մինչ գեղեցիկ ճաղարն
էին գողցել... Լաւ նախաճաշ կը լի-
նի:

Սոփիա եանկան սկսաւ կերակրի
պատրաստութիւններ տեսնել: Սակայն
ճաղարը մօրթել չկարողացաւ, նա
Այդ գործը մեծ անպարտութեամբ կա-
տարեց զինուորներին մինչ... Մատ-
ներից կաթկթող տաք արիւնը և ա-
րիւնուայ միջոցով զուրկ ցնցե-
ցին Սոփիա եանկային... Նրա աչքերին
երևում էր մի արեւնոտ գունդ... Եր-
կու կտոր եղած մարմին, իւր որդու
տաք, հոտուն արիւնը: Նա զինուորնե-
րի հետ նստուած սղան, բայց ճաշել
չկարողացաւ: զինուորները, իրենց
(մանկալի) վերայ առանց մի փոփո-
խութիւն նկատելու, ազատութեամբ
ճաշակում էին ճաղարը:

Բայց նա սկսաւ խօսել:

— Ահ, մի մօտ է, բայց ես դեռ ձեր
անուններն անգամ չգիտեմ...

Ձինուորները ասացին իրենց ա-
նունները, բայց զրանով չբաւականա-
ցաւ, նաև ստիպեց, որ իւրաքանչիւրը

անշնչացած դիակները դուր են իւ-
րում վրատակի տակից: Մեռելները
նոր պատկուածներ են եղել:

ՆԱՄԱԿ ԽԱՐԱԳԻՆ

Գուրխի առաջին օրերից իսկ ձայն
տարածուեցաւ, որ առաջիկայ օգոս-
տոս-սեպտեմբերին ըացուելու են մեր
զարգացող փակուած դռները: Սուրբ
Եւթիմիոսից այդ նպատակով (նոր-կա-
նոնագրութիւններ) ուղարկուեցաւ, ո-
րից պարզ երևցւ, որ նորոգ ըացուե-
լիք եկեղեցական-ծխական զարդոցնե-
րը միանգամայն այլ կազմակերպու-
թեամբ և ծրագրով պիտի ըացուին:

Ինքնուրուքան պարզ հասկանալի
պէտք է լինէր, որ մէկ այդպիսի կարճ
ժամանակում, որքան դժուար էր ու-
սումնարանական խանգարուած գոր-
ծել կարող ձգելը: Նորոգ ըացուելիք
ուսումնարանների համար դժուարու-
թիւններից առաջինը և աւելի աչքի
ընկնողը՝ ուսուցիչների ընտրութիւնն
է: որ շատ դանդաղ և տարօրինակ է կա-
տարվում: Արդէն օգոս. 12-ն է և մինչև
առաջիկայ ուսումնական տարին մնում
է միջին թիւով 13 օր — և դեռ ևս շատ
տեղեր ուսուցիչներ չեն հրաւիրուած:
Գաւառական այս և այն քաղաքնե-
րից հոգևոր կառավարութիւնները և
մեծ, հոգաբարձութիւնները «Նոր-
Կար» պատուական թերթի միջոցով
հրաւիրում են ուսուցիչներ, առանց
հաղորդելու իրենց պայմանները: Մի
ուսուցիչ համար բաւական չէ, որ այն
կամ այն քաղաքում կամ գիւղում (ու-
սուցիչ է հարկաւոր) այլ հարկաւոր է
նրան գիտնալ, թէ «որ առարկայից
և որ լեզուից, շաբաթական ճրջան
դաս պիտի ունենայ, տարեկան գինը
ճրջան է, արդեօք բնակարան, ծա-
ռաւ, փայտ և այլն տալիս թէ ոչ»:

Վերջիկալ կէտերը միմայն իրեն
ուսումնարանի վարչութեանն է յայտ-
նել, նա դիտէ թէ իւր ուսումնարանը
որքան եկամուտ ունի և որքան կա-
րող է տալ ուսուցչին, իսկ ուսուցիչ-
ները անտեղեակ լինելով՝ դժուար թէ
թիֆլի կտորի վերայ գրէ իւր ընտա-
նիքի հասցեն, և ակնոցները հազնե-
լով ուղարկութեամբ նայում էր իրեն
համար անհասկանալի լեզուով գրուած
թղթի կտորներին: Գետուց գեղեցիկ
կերպով ծախեց տոմսակները և դրեց
զրպանը այն նամակի մօտ՝ որ այն-
քան վիշտ էր պատճառել նրան:

Նախաճաշը վերջացաւ, նա սկսաւ
խոտ դնել մատանը, ուր որ զինուոր-
ներն էին, ընում, որպէս զի փափուկ
լինի նրանց անկողինը:

Ձինուորները դարձանում էին և
չէին հաւատում, որ յիշաւի եանկան
իրենց հանգստութեան համար էր հոգա-
տանում և սկսան նրան օղնել: Նը-
րանք միտնել սկսան մատանի չորս
կողով մինչև տանիքը յարգով ծած-
կել, որպէս զի ցուրտ քամուց աւելի
լաւ պաշտպանուէին:

Ընթերցելու օգնիչ չկերաւ և յուզուած
էր թվում: Ի պատասխան զինուորնե-
րի հոգաբարձու հարցերին — տկարութիւն
էր մէջ բերում: Նրա խօսքին հաւա-
տացին: Ընթերցուց և Սոփիա եանկի
ընտած կրակին տաքանալուց յետոյ,
զինուորները սանդուխտով բարձրացան
և մտան մառան:

Երբ որ նրանք փակեցին դուռը,
պառաւ ինքնընք սանդուխտը և ա-
ռանց մի աղմուկի ցոյցեց ներսի դու-
ռը... Գետուց, բոկոտն, որպէս զի քա-
լի ձայնները չլսուէին, ցնցուելով և
իւրաքանչիւր ձայնի ականջը դնելով
մօտեցաւ մարաղին... Ամէն բան պատ-
րաստ էր, մարաղի մէջ ըսվում էր ըը-
նած զինուորների հաւատար խոխո-
ցը... Գործողիւն ձեռներով նա կրակը
տուեց մարաղը: Մի վայրկեանի մէջ

կարողանաւ պայմանաւորուել:

Այդ օրինակ թերթի և մուլթ յայտա-
րարութիւնները և հրաւերները կա-
րող են մի ակուր երևոյթ առաջա-
ցնել, որին կենսութեամբ (աճուրդ) անունն
են տալիս: Իսկ այս եղանակով ուսու-
ցիչների ընտրութիւնը կարող է տեղ
ամբողջ ամիսներ: Մի բան ևս, որ ա-
ւելի անհրաժեշտ է՝ այդ «ճանապարհ»-
ին խնդրին է, Յայտնի է, որ վերջին
տարի և կէսում, մեր ուսուցիչները
դրամական մեծ կարօտութեան մէջ
էին: Հատկապէս դեռ ևս իրենց պատ-
կանելիք ուսուցիչները չեն ստացել,
իսկ որոնք ստացան, նրանք էլ այս
պարսպապ ժամանակում հաղիւ հաղ
կարողացան առանց պրոէ կա՞ն
«Երեւոյն» իրենց ապրուստը հո-
գաւ: ուրեմն այժմ նրանց անպատճառ
հարկաւոր է ճանապարհածախ տալ,
որպէս զի իրենց պաշտօնատեղերը
գնան:

Գոտարութիւններից երկրորդը ա-
չակերաններ և աչակերտուհիների ընտ-
րութիւնն է: Առ հասարակ թէ նորեկ
և թէ հին աչակերտներին ու աչակեր-
տուհիներին առանց հարցաքննութեան
միանգամայն անհրաժեշտ է համապա-
տասխան զատարաններ դիտելու որով-
հետ և «նոր-կանոնագրութեամբ» մէջ
եղած ծրագրի և հին մէջ բաւական
մեծ տարբերութիւն կայ, ուրեմն երբ
հարցը ընկնում է հարցաքննութեան
վերայ, պէտք է, որ ուսուցիչները մի-
նչ օգոստոսի 20-ը իրենց տեղերը լի-
նին, որպէս զի սկսին քննութիւններ
և գոնէ սեպտեմբերի 15-ից կանոնա-
ւոր դաստաւութիւն անեն:

Թիֆլիս, 12 օգոստոսի.

Արտ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԶԱՆԱՊԱՐՀԻՑ *)

ԹԵՂԻՍՈՒՄ, 1886, յուլիս.

Երկրորդան հիւր էի ծանօթներցիս
միջին տարե, որ հասարակ դասակար-
գիցն էր, սովորական հարց ու պա-
տասխաններից յետոյ, առանց համե-
տութեան սահմանից դուրս գալու, ես
յանկարծ հարցերի ծանօթիս տիրու-
նէն:

*) Տես «Նոր-Կար» № 131.

սարսափելի բոցը պաշարեց մարաղը,
իւր արեւադոյն լոյսը ձիւնի վերայ
անդադարաւորեց...

Պառաւ մի քանի քայլ հեռու կանո-
նած, գոտածի նման նայում էր այս
մեծ, առաւել բորբոքող խորոյկի վե-
րայ... Մի վայրկեան էլ, և հաճախա-
պատառ աղաղակ ու անբոցներ սկսան
լուել ներսից: Ամեն բան խաղաղեց,
ամեն բան... Յարցէ կտուրը զընդե-
ցաւ հապարաւոր կայծեր արեւելով...
Երկնքը բոց էր արտափայլում:

Գիւղում յուզման նշանները տուին:
Պառաւ դեռ անշարժ էր էլի: Ամեն
բան վերջացած էր: Զրդեհի վերայ, ե-
կան հասան գիւղացիք, և պրուսացիներ
ընդ... Նրանք տեսան որ Սոփիա եան-
կան հրացանը ուսին, նստել էր կա-
նտի վերայ, նա անկողնով էր թը-
վում:

— Ի՞նչ են ձեր զինուորները, հարց-
րեց մի պրուս սպայ, որ ֆրանսերէն
գիտէր:

Նա իւր չորացած ձեռքը մեկնեց
դէպի մարաղի այրող մնացորդները:

— Այնտեղ են, պարոն:

— Ինչպէս պատահեց այդ:

— Ն'ս կրակի տուի, պատասխանեց
նա խաղաղ: Սկզբում չէին սկզբում նը-
րան հաւատաւ: կարծում էին որ նա
խեղը թոցրած պիտի լինի, բայց երբ
նա կրակ տարւն և հրդեհի ամեն մի
մանրամասնութիւնները արաւ, այն
ժամանակ արդէն կարելի էր նրան
հաստատաւ...

— Ահա նամակ... ասաց նա խօսքը
վերջացնելով և սկսաւ գրպանում ու
թղթերի մէջ նամակը պտրել: Ահոյցը
հաղեկելով և տօմսակներ միջին ի-

թեան պատճառը, որովհետեւ խոր
տիրութիւնը պատել էր նրա դէմ-
քին:

— Ի՞նչ, հիշ մի հարցնու, ասաց նա
ձեռք շարժելով: — Կաւակս պէթէր է:
Ես դարձաւայ, որովհետեւ գիտէի, որ
նա տղայ չունէր:

— Ինչ դաւա՞ր հարցրի ես:

— Անցած տարիներ մէկ տղի, մեռ-
նիմ զօրքին, մեռնում տուի էի... համա
ինչ տղայ էր, ասաց նա պոռնուկը կը-
ծելով և դուրը շարժելով: — քաղթին էր
մէկ հատ... Ինչ էղաւ չեղաւ չի գտնի,
տղաս հիւանդացաւ, ու օր օրի եւալ պե-
թէնալու վրա է...

— Երեւի չւտ էիր սիրում, կրկին
հարցրի ես:

— Այլ ալ խօսք է: Ի, մեռնում տուի-
լիմ ու, մարդուս սանը իրէն իսթիւր
տղիմն մօտիկ է, պատասխանեց նա
իւր զարմացած աչքերը իմ վերայ
դարձնելով:

— Ինչի որեմն դեղ չարիք:

— Արեւը, հապա չարիք... համա կէ-
նէ Աստուծո կամքն է զայրի տաւ...
է, չարած պաներս չմնաց, մածուն ու-
տեցուցի, սլաքիթիւնը խմցուցի, քի-
նա աւելեց, դիւ բացինը, ֆալ նայել
տուինը, ասոր ալ մէկ ուռուս կին —
մարդ ձանտուինը, էկաւ աղբիւր, աս-
դիէն սխմից, անդիէն քաշից, չիլից,
խաշ հանից, ես ինչ կիտմ, չարած
պանը չմնաց... համա տղաս կէնէ պե-
թէրցաւ արդի վրան, ալլալէմ հոգե-
վարը արիւնք...

— Ինչի բծիկ չբերել տուիք:

— Նարա պանը չինտիս Աստուած է
արդի... հէթիմ ինչ պիտ անէ. էկէր
աղէկալու ըլարնէ, իտա խատար պան
արիւնք, մէկը չէ մէկը հէլալէթ խալի
կանէր դաս... հա, սխտոր ալ ուտեցու-
ցինք... Ինչ գուրդը ցայցին... հեծամ
ինչ ասինք, որ արիւնք... Ինչ ասի
վախ տղաս... և արտասուքի խոշոր
կաթիկները գլորուեցին նրա աչքե-
րից...

Ես աշխատում էի նրան հասկացնել
բժշկի նշանակութիւնը և իրենց գործ
դրած միջոցների վնասակարութիւնը.

վօր նամակը դռնելով, տուաւ սպային:
— Ահա այստեղ... Վիկտորը սպանուել
է, նրա մահուն մասին է այս... Իսկ
ահա սրանք էլ այրուելների անուննե-
րն են... պէտք է գրել նրանց ազգա-
կաններին... առէք, այստեղ գրուած
է... Գրեցէք նրանց ծնողացը այն ա-
մենը, ինչ որ պատահեց... անպատճառ
գրեցէք... Չմոռանաք ասելու, որ այդ
բանը ես — Վիկտորի Սոփիա արի...

Սոփիա էր, վիկտորի Սոփիա էր պատա-
նում: Պառն գիւղում ինչ հրաման արձա-
կեց: Պառաւն տարան և կապելով,
ձգեցին գետին: Ձինուորներից 12 հոգի
Չոկուեցաւ ամբողջ: Պառաւն վերց-
րին և կանգնեցին պատի մօտ: Նա
ամեն բան հասկացաւ և սպասում էր:
Նոր հրաման և հրացանների թըն-
դուել խուլ արեւադոյնը ստացաւ ան-
տառի մէջ: Պառաւ չընկաւ, հապա
համարձակ ցած իջաւ, կարծես ծնկ-
ները ծալուեցան: Սպան մօտեցաւ:
Նրա մարմնը համարան թէ երկու
կտոր էր եղել... Պիտը բռնած ծեփի մէջ
երևում էր արեւաթաթախ նամակը:

Սերիլայ լուեց, իսկ մի վայրկեան
նից յետոյ անկայեց:

— Այդ բանին վրէժնդիր լինելու
համար էլ-իմ ամբողջ ակերցին... իսկ
ինչ կը վերաբերէ ինձ, ես ակամայ
մտածեցի այն ակերակների մէջ այ-
րուած դժբաղդների մայրերի վերայ...
Միտ կողմից էլ ես չէի կարող չմը-
տածել: Ես անհեղինակ պատի մօտ
գնդակախորով եղող ոչ պակաս զթ-
բաղղ մօր խիտ հերոսականութեան
մասին... Ե

Ոսկէ րենտ. 185 ր. — 4. սակ.
Երկաթուղու րենտ-100 ր. սակ.
Թիֆլիսի քաղաք. վարկի ընկեր.
օրէկգացիաներ—86 1/4 ր. առք:

Պետերբուրգի բորսայի տրամադ-
րութիւնը խաղաղ է:

13 Օգոստոսի.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Երէկ արտասահ-
մանից վերադարձաւ Ֆինանսների
մինիստրը:

Սըրբանեան երկաթուղու ճանա-
պարհի վերայ ճանապարհորդներին
ուղղակի տեղ հասցնող և բեռնա-
կիր գնացքները վերականգնուած են:

ԲՈՒԲԱՐՍՏ. Խառնակութիւն-
ները շարունակուած են Բոլշարիա-
յում, բայց որոշ տեղեկութիւններ
չկան: Բոլոր քաղաքները պաշարո-
ղական գրութեան մէջ են յայտ-
ներ: Ամեն մի հաղորդակցութիւն
ընդհատուած է. մինչև իսկ սահ-
մանի վերայ ճանապարհորդներին
լետ են դարձնում: Ասում են, որ
ժամանակաւոր կառավարութեան
անդամների մէջ տարաձայնութիւն-
ներ է ծագել: Բ. Իրուքը սպասող
գրութիւն է պահպանում:

ԲԵԼԳՐԱՎ. Բոլշարիական դէպքե-
րի պատճառով թագաւորի արտա-
սահման ուղևորութիւնը յետաձը-
ղուած է, իսկ Գարաշանինին հը-
մայուած է անյապաղ լետ դառնալ:
Մինիստրների յանձնարարի ժողով-
ներ են կազմուած ղեկավարների
մասնակցութեամբ. ասում են որ
սերբիական զօրքի մի մասը պա-
տերազմական գրութեան է վերաձ-
վում:

Խմբագիր հրատարակիչ
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳՆԱՅՔՆԵՐԻ ԵՐԹԵՆԵԿՈՒԹԻՒՆԸ
«ԹԻՖԼԻՍ» ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ.

Կառքեր, որոնք ճանապարհին գի-
չերեւո կայարաններ ունին:

Թիֆլիսից դուրս են գալիս առա-
ւօտեան 8 ժամին. Վրացիական գա-
լիս են երեկոյեան 5 ժ.—11 րոպ. և
5 ժ. 43 րոպ. մէջը:

Վրացիական զօրք են գնում
առաւօտեան 9 ժամին: Թիֆլիս գալիս
են երեկոյեան ժամը 4 և 44 րոպ. և
5—25 րոպ մէջ:

Համաձայն 1886 թ. լուծարի 10-ին քաղաքային խորհրդարանի
կայացած վճռի, քաղաքային վարչութիւնը յայտնում է ի գիտութիւն,
որ սոյն թուականի օգոստոսի 15-ից Թիֆլիսի ջրկիրների բերած ջրի
վերայ, մինչև փոփոխութիւն անելը՝ դրուած է հետևեալ գինը:

1-րդ գէտի ափից: 1-ին պոլիցիա կան մասնաբաժնոււմ:
Մինչև Սապեօրնի փողոցը իւրաքանչիւր վեգրոյի համար 3/4 Կ. Գրե-
բօեդովսկի—1 Կ. Լաբարատորնի—1 1/2 Կ. աւելի բարձր—2 Կ.

2-րդ մասնաբաժնոււմ: Գրեբօեդովսկի փողոց—1 Կ. Լաբարա-
տորնի 1-1/2 Կ. աւելի բարձր—2 Կ.:

3-րդ մասնաբաժնոււմ: Մուխրանսկի փողոց—3/4 Կ. Գոլո-
վինսկի պրոսպեկտ—1 Կ.

4-րդ մասնաբաժնոււմ: Մինչև քաղաքային տունը—3/4 Կ.
Սաբօվայա փողոց—1 Կ. Կօջորսկի—1 1/2 Կ. աւելի բարձր 2 Կ.:

5-րդ մասնաբաժնոււմ: Մեչեթի փողոց—3/4 Կ. 2-րդ կըրե-
պօստնոյ փողոց—1 Կ.:

6-րդ մասնաբաժնոււմ: Ստորին-Հաւաքարի կամուրջից մինչև
Վօրօնցովի փողոցը—3/4 Կ. մինչև Ստարօկիպօստնոյ փողոցը—1 Կ.
Ստարօկիպօստնոյ փողոցից բարձր—1 1/2 Կ.:

7-րդ մասնաբաժնոււմ: Մինչև Կախէթիայի տըրակտ—3/4 Կ.
պօկրօվսկի զօրանց Ռօզովօյ հրապարակ և Պետրօպօլսկի փողոցը
—1 Կ. աւելի բարձր 1 1/2 Կ.:

8-րդ մասնաբաժնոււմ: Մինչև Պետկովսկի և Նիկոլայեվսկի
փողոցները—3/4 Կ. աւելի բարձր—1 Կ.:

9-րդ մասնաբաժնոււմ: Մինչև Նիզաւէտինսկի փողոցը—3/4 Կ.
Աւալայի—1 Կ. Աւալայի 1 1/2 Կ.:

10-րդ մասնաբաժնոււմ: Մինչև Նիզաւէտինսկի փողոցը—3/4 Կ.
Աւալայի—1 Կ. Աւալայից աւելի բարձր 1 1/2 Կ.:

Ծանօթութիւն: 1) Իւրաքանչիւր ջրկիր պարտական է գնել իւր մօտ ունե-
նալու: 2) վեգրօս պէտք է գործած լինի վարչութիւնից: 3) վերոյիշեալ գը-
ներով, առանց ոչինչ աւելի պահանջելու, ջրկիրները պարտական են վերին
յարկերն և ջուր հասցնելու, իսկ 3-րդ և աւելի բարձր յարկերու դուր տանե-
լու համար պէտք է պայմանաւորուին ջրկիրը և ջուր պահանջողը: 4) Նրանք
որոնք չեն կատարել վերոյիշած կարգադրութիւնը՝ 29-րդ յօդ. համաձայն
հաշտարար դատարարի կողմից կ'ենթարկուին պատիւ:

3—1

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

ԵՐԿՈՒՍԵՐԻ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կըր-
թութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հը-
մուտ հաշուապահներ:

Աւանդելի առարկայք սուք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրա-
կան Թուղթանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուա-
շահութիւն հոմէլի վերայ, 5) Առևտրական Թղթանութիւն, 6) Առևտրական և մօտակի
հաշուապահութիւն, 7) Գեղարվեստական, ցանկացողներին համար և 8) Ֆրանսերէն լեզու:

Ընդունելու և սկսելու ժամերը 15-ից: Ընդունելութիւնները օգոստոս-
ի 25-ից, ամենայն օր, երեկոյեան 5-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի
ընակարանում՝ Ստրակովոյ, Լաբարատորնայա փողոցի վերայ, 3/4 Կախէթիայ
Վարդանանի տանը, № 11. Ծրագիրը և կանոնները կարելի է ստանալ ԶԲԻԱ-
ՊԵՍ եղբայր Մովսիսովների բանկային Գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի
ընակարանում: Օտարաքաղաքացիք դիմում են կուրսերի հիմնողին՝ — ВЪ ТѢП-
ЛНѢ С. П. Мануэлянычу.

10—1

ՃԱՏ ԶԱՓԱՌՈՐ ՎԱՐՁԱՐՈՒԹԵԱՄ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ԵՄ ՓՈՐՁԱՌՈՒ

ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՆԵՐ,

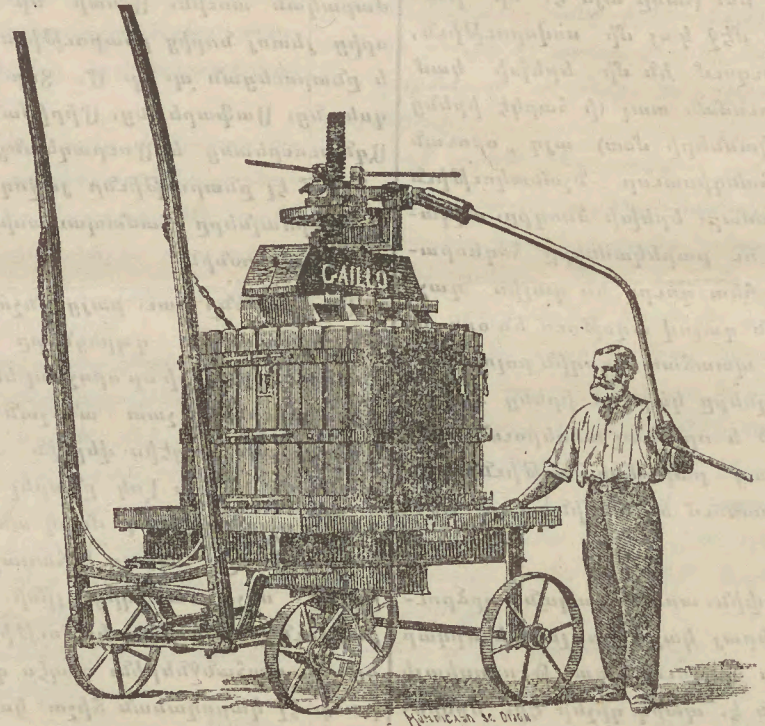
Որոնք կարող են ԿԻՆԱՏՈՒՄԱՐ ՀԱՇՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Ե-
ՂԱՆԱԿՈՎ Հիմնադրապէս վարել առևտրական ամեն ճիւղերին
վերաբերեալ հաշիւներ, թէ՛ ՀԱՅՈՑ և թէ՛ ՌՈՒՍՅԱՆ լեզուներով:

Ընդունում են նոյնպէս
Ապացուցագրերի, հաշուեցույցների և հաշուեգրքերի երեսով ՀԱ-
ՇՈՒՆԵՐ ԿԱԶՄԵԼՈՒ պատուէրներ:

Իմ հասցէն՝ Ենոք-Դարբին:

Խմբագրութեան մէջ:

(Բ) 20—1

ՈՒԼԵՑՈՅՑ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԳԻՆԵԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

ԳՐԵՑ

Կ. Կ. ՄԵԼԻՔ ԾԱՅՆԱՋԱՐԵԱՆՑ

Գինն է 60 Կ.

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԶԵՆՆԱՐԿ ընտիր թղթի վերայ. տպագրութիւն
պ. Մ. Վարդանանի. Տիֆլիս: Այս ձեռնարկը իւր պարզ ոճով և գործ-
նական առաջարկութիւններով կարող է շատ օգտակար լինել մեր
գինեգործներին և հետաքրքրական ժողովրդին:

Վաճառվում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, կենդրոնական գրավաճառանոցում և
հաշվեդրանի պալատից:

ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ծախվում է պ. Գուլամիւրեանի մօտ, ՎԱՂԱՐՇԱ-
ՊԱՏՈՒՄ՝ Զաքար Արեւիկանի մօտ:

(Բ) 20—13

Իսկական կարեւորեցնաւ

„ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԶԻՆԳԵՐԻ“ ՆԻՒ-ԵՕՐԿՈՒՄ

ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ

աշխարհի մէջ կարեւորեցնաների բոլոր ցուցանիշներում

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԻ

Կարևոր ընկերներ տան արկիւնների և ագիւն օգնականներ բոլոր արհեստաւորների համար

ԳՏՆՎՈՒՄ ԵՆ ՄԱՄԻԱՅՆ

Թիֆլիսում. Զինգերի ընկերութեան կենդրոնական պահեստում, Գոլովինսկի պրոսպեկտի վերայ, Մերիմանո-
վի տան և նրա բաժանմունքների մէջ:

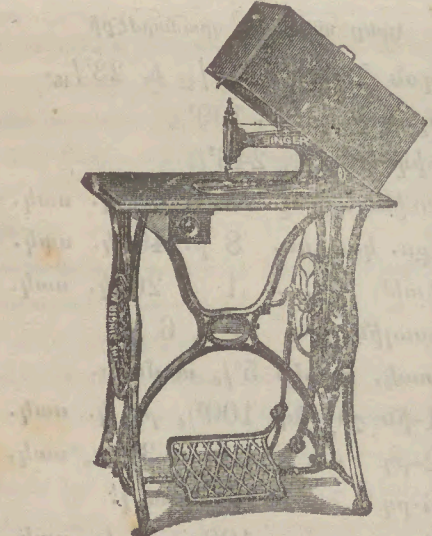
Բազում. Միջալեւան փողոցում, Միքայէլեան փողոցում. Պոլիցիական փողոցում, Թէրզի օղլու տ.
Գուլամիւրեան. Բուլվարի գէմ, Զերեկովի տ. Թեհլուանում. Մարշ-Մէյլանի գէմ, բուլվարի վերայ:

և նրանց ճանապարհորդող գործաւորներին մօտ

ՄԻՋԻՆ ԵՒ ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԶԻՆԳԵՐԻ ԵՒ ԸՆԿ. ԳԼԽԱՌՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼԻ ՄՈՑ

Գ. Ն. Ե. Յ. Դ. Լ. Ի. Ն. Գ. Ե. Բ.

ԶԻՆԳԵՐԻ ԿԱՐԵՄԻՔՆԵՆԱՆԵՐԻ ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՐՏՈՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԵՏԵՒԵԱԼՆ ԵՆ

1) Մեքենաներն ունին ընդարձակ գործարան և համաշխարհային հոսանք: 2) Գները ամենաշափաւորներն են և միայն Զինգերի ընկերութեան մէջ: 3) Ամեն տարի ծախ-
վում է մօտ 700,000 հատ: 4) Մեքենայի լատիւթեանը չէ կարողացել նմանեցնել ոչ մի կարեւորեցնալի գործարան: 5) Թէ մեքենաները և թէ նրանց օգնական գործիքները
միշտ լաւանում և կատարելագործվում են: 6) Կարելի է ընտրել ամենամեծ քանակութեամբ և ամեն տեսակ ընտանեկան, արհեստաւորների համար մեքենաներ նաև մասնագի-
տական մեքենաներ գինուորական հաղուստներ կարելու համար: 7) Այս հոսանքում մեքենաները ամեն մարդ հեշտութեամբ կարող է ձեռք բերել: Գնողները կարող են, եթէ
կամենան են դրամը հեշտութեամբ վճարել սակաւ քանակութեամբ, այն է շաբաթով, կամ ամսով և կամ ժամանակամիջոց ստանալ գրաւակաւով դրամը վճարելու համար: 8) Մեքե-
նայի վերայ կատարելապէս և հիմնաւոր օրրեւը ձրի է հիմուտ վարպետահէնների համար:

Յ. Գ. Զինգերի և ընկ. բոլոր արհեստներում զանվում են մեքենաներին պատկանելի գործիքները, ինչպէս են. ասեղներ, թել, մետաքս և այլ մեքենային պատկանելի
երեւէններ ամենաշափաւոր գներով:

60—24